

WYDZIAŁ CHEMICZNY POLITECHNIKI
WARSZAWSKIEJ
XXIX Konkurs Chemiczny
Etap II

Warszawa, 14 marca 2014

Za każde zadanie można otrzymać 10 punktów (maksymalnie można uzyskać 50 punktów).

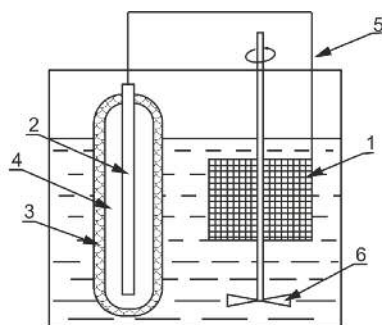
Zadanie 1.

Stężenie jonów Fe^{2+} w 0,01 molowym roztworze kwasu szczawiowego wynosi 0,001 mol/dm^3 . Jakie powinno być pH tego roztworu, aby zaczął się wytrącać osad FeC_2O_4 ? Rozważ, czy możliwe jest całkowite strącenie żelaza ($[\text{Fe}^{2+}] < 10^{-5} \text{ mol/dm}^3$). Zaniedbaj zmianę stężenia $\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4$.

$$\text{pK}_{\text{r}} \text{FeC}_2\text{O}_4 = 6,7 \quad \text{pK}_{\text{H}_2\text{C}_2\text{O}_4} = 1,3 \quad \text{pK}_{\text{HC}_2\text{O}_4^-} = 4,3$$

Zadanie 2.

250 cm^3 roztworu zawierającego 40 mg jonów Cu^{2+} , 55 mg Cd^{2+} i 1 g jonów Mg^{2+} , w celu rozdzielania metali, poddawano elektrolizie zestawiając ogniwa zgodnie ze schematem przedstawionym na rysunku:

1. elektroda platynowa zanurzona w badanym roztworze
2. elektroda z odpowiednio dobranego metalu
3. przepona
4. 100 cm^3 roztworu o stężeniu 1 $\text{mol}\cdot\text{dm}^{-1}$ zawierającego jony zgodne z materiałem elektrody
5. obwód zewnętrzny zamknięty przez niewielki opór
6. mieszadło

(i) dobierz odpowiednie elektrody, podaj schematy ogniw i wskaż kierunek przepływu elektronów w obwodzie zewnętrznym podczas pracy ogniwa

(ii) oblicz stężenia jonów pozostałych w roztworze po zakończeniu elektrolizy

(iii) przyjmując, że czas pracy każdego ogniwa trwał 15 godzin, a stężenia jonów w badanym roztworze po jej zakończeniu są praktycznie równe zero, oblicz średnie natężenie prądu płynącego w obwodzie zewnętrznym

$$M_{\text{Cu}}=63,54 \text{ g}\cdot\text{mol}^{-1}; M_{\text{Cd}}=112,40 \text{ g}\cdot\text{mol}^{-1}; M_{\text{Mg}}=24,31 \text{ g}\cdot\text{mol}^{-1}; F=96485 \text{ C}\cdot\text{mol}^{-1}; R=8,3145 \text{ J}\cdot\text{mol}^{-1}\cdot\text{K}^{-1}$$

Zadanie 3.

Dysponując benzenem i bromkiem metylu znaczącym izotopem węgla ^{13}C oraz dowolnymi związkami nieorganicznymi zaproponuj syntezy:

Zadanie 4.

Narysuj wzory wszystkich produktów MONOchlorowania rodnikowego (R)-2-fenylo-3-metylobutanu, uwzględniając stereoizomery.

Zadanie 5.

Kwas fosforowy (strumień Y) o stężeniu a (%mas.) produkuje się rozkładając $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ (apatyt) kwasem siarkowym. Wytworzony kwas fosforowy oddziela się na filtrze (F). Procesowi filtracji poddaje się ok. 20% osadu otrzymanego w reaktorze (strumień C). Pozostała część osadu (strumień D) zwracana jest do reaktora. Osad $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ płucze się wodą w celu uniknięcia strat kwasu fosforowego. Otrzymany rozcieńczony kwas fosforowy zwracany jest do mieszalnika M, w którym miesza się z 98% kwasem siarkowym (strumień A). Produktem ubocznym procesu jest $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ zawierający 20% mas. wody i nieprzereagowany $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$.

$$\text{i nieprzereagowany } \text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2. \quad \frac{G_R[\text{H}_2\text{O}]}{G_R[\text{H}_2\text{O}] + G_R[\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}] + G_R[\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2]} = 0,2$$

Stosunek ilości wody wprowadzanej do filtra F do strumienia wprowadzanego $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ wynosi K.

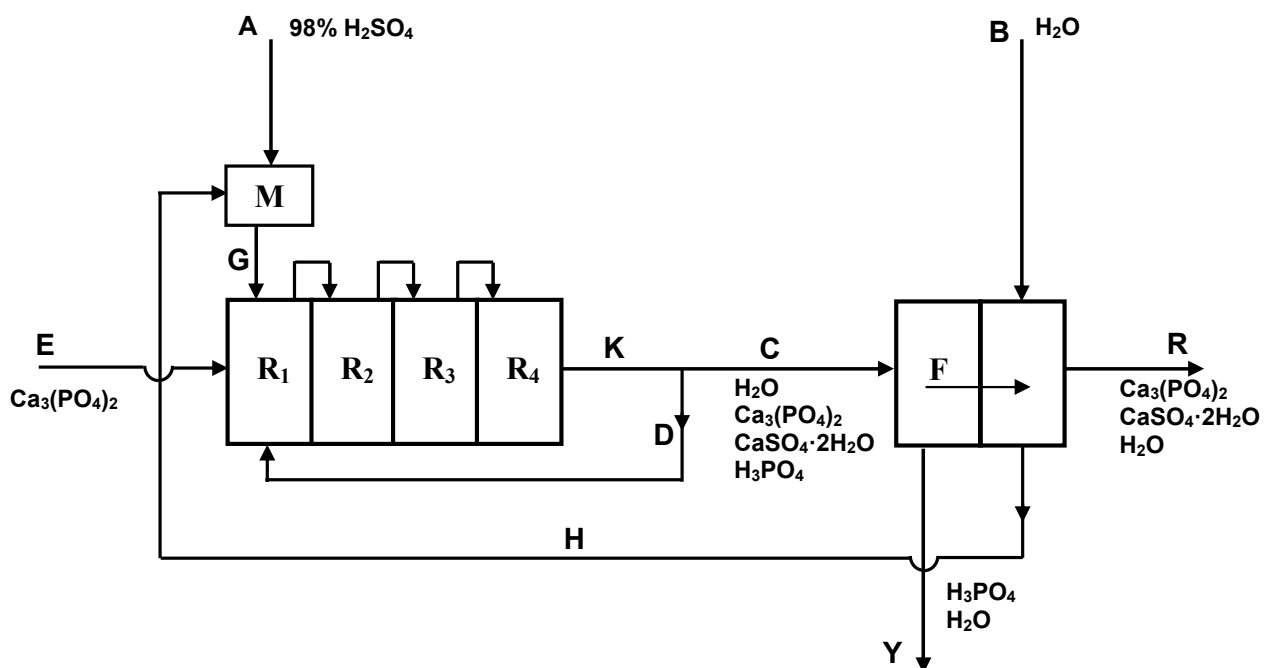
$$K = \frac{W_B[\text{H}_2\text{O}]}{W_E[\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2]}$$

Zakładając, że 95% wprowadzonego $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ przereagowało do kwasu fosforowego

$$\left(\frac{W_Y[\text{H}_3\text{PO}_4]}{2 \cdot W_E[\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2]} = 0,95 \right) \text{ obliczyć zależność stężenia otrzymywanego kwasu}$$

fosforowego od wartości K ($a = f(K)$). Za podstawę obliczeń należy przyjąć 100 kmol/h apatytu wprowadzanego do reaktora w strumieniu E ($W_E[\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2]$).

Masa molowa: $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ – 310 kg/kmol, $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ – 172 kg/kmol, H_2O – 18 kg/kmol, H_2SO_4 i H_3PO_4 – 98 kg/kmol

Rozwiązania:

Zadanie 1.

$$(i) c_{H_2C_2O_4} = [H_2C_2O_4] + [HC_2O_4^{2-}] + [C_2O_4^{2-}]$$

$$c_{H_2C_2O_4} = (Kr/[Fe^{2+}]) \cdot \{[H^+]^2/(K_1 \cdot K_2) + [H^+]/(K_2) + 1\}; \quad [H^+] = x$$

$$0,01 = (10^{-6,7}/10^{-3}) \cdot \{10^{5,6} \cdot x^2 + 10^{4,3} \cdot x + 1\} \quad 10^{5,6} \cdot x^2 + 10^{4,3} \cdot x + 1 = A$$

$$10^{5,6} \cdot x^2 + 10^{4,3} \cdot x - 49 = 0 \Rightarrow x = 2,35 \cdot 10^{-3} \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-1} \Rightarrow \text{pH} = 2,63$$

$$(ii) [Fe^{2+}] = (Kr/c_{H_2C_2O_4}) \cdot A \quad A > 1 \text{ zawsze, niezależnie od pH}$$

$$[Fe^{2+}] = (10^{-6,7}/10^{-2}) \cdot A = 10^{-4,7} \cdot A \Rightarrow 10^{-4,7} \cdot A > 10^{-5} \Rightarrow \text{osad } FeC_2O_4 \text{ nie straci się całkowicie}$$

Zadanie 2.

(i) Przykładowe rozwiązanie:

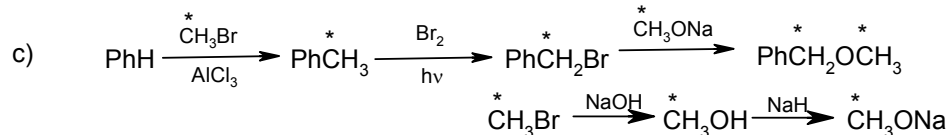
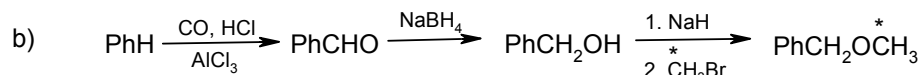
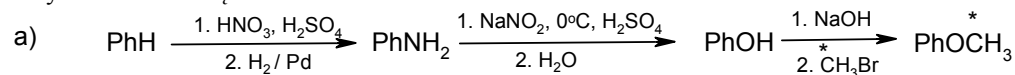

$$(ii) [Mg^{2+}] = 0,1645 \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-1}; [Cu^{2+}] = 2,02 \cdot 10^{-16} \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-1}; [Cd^{2+}] = 6,26 \cdot 10^{-13} \text{ mol} \cdot \text{dm}^{-1}$$

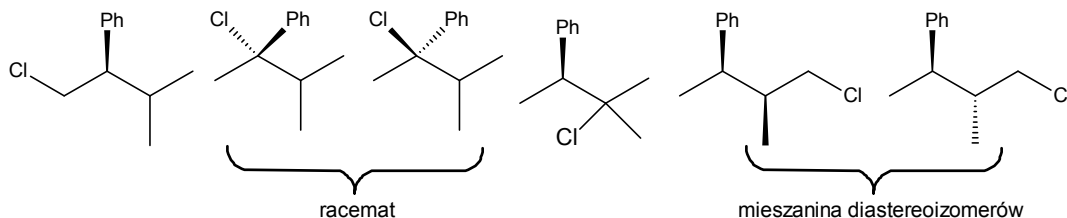
$$(iii) Q = I \cdot t \quad \text{Cu: } I = 2,25 \text{ mA} \quad \text{Cd: } I = 1,75 \text{ mA}$$

Zadanie 3.

Przykładowe rozwiązania:

Zadanie 4.

Zadanie 5.

Bilans masy w obszarze zewnętrznym

Przychód, kmol/h			Rozchód, kmol/h						
W_E	$Ca_3(PO_4)_2$	100	1	- z pods. bilansu	W_R	$CaSO_4 \cdot 2H_2O$	285	6	- z bil. Ca
W_A	H_2SO_4	285	7	- z bil. siarki		$Ca_3(PO_4)_2$	5	5	- z bil. P
	H_2O	31,67	8	- ze stęż. H_2SO_4 (98%)		H_2O	702,36	9	- z zał (20% H_2O)
W_B	H_2O	100K	2	- z def. K	W_Y	H_3PO_4	190	3	- z def. wydajności
						H_2O	$\frac{1034,44(100-a)}{a}$	4	- ze stęż. H_3PO_4 (a%)

$W_R[H_2O]$ obliczono (punkt 9) z zależności:

$$\frac{G_R[H_2O]}{G_R} = \frac{W_R[H_2O_4] \cdot 18}{W_R[H_2O] \cdot 18 + W_R[CaSO_4 \cdot 2H_2O] \cdot 172 + W_R[Ca_3(PO_4)_2] \cdot 310} = 0,2$$

$$W_R[H_2O] = 702,36 \text{ kmol/h}$$

Z bilansu pierwiastkowego wodoru (H) w obszarze zewnętrznym (dane w tabeli) obliczono szukaną zależność.

$$2W_A[H_2SO_4] + 2W_A[H_2O] + 2W_B[H_2O] = 4W_R[CaSO_4 \cdot 2H_2O] + 2W_R[H_2O] + 3W_Y[H_3PO_4] + 2W_Y[H_2O] \quad \text{po podstawieniu obliczono}$$

$$a = \frac{1034,44}{K + 2,06}$$

Uwaga. Punkty w tabeli (od 1 do 9) oznaczają kolejność bilansowania. W zadaniu bilans można również wykonać w kg/h. Wynik uzyskamy ten sam.